

Provinciale Staten van de Provincie Fryslân
CU, W. de Vries en CDA, A. Schelhaas
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Leeuwarden, 19 januari 2021
Verzonden, 19 JAN. 2021

Ons kenmerk : 01834380
Afd./Opgave : Omgevingszaken
Behandeld door :
Uw kenmerk : 01833581
Onderwerp : beantwoording schriftelijke vragen over stikstofhandel

Geachte heren De Vries en Schelhaas,

Uw schriftelijke vragen op grond van artikel 41 van het Reglement van Orde, ontvangen op 21 december 2020, beantwoorden wij als volgt.

Inleiding:

De provincie Fryslân maakt vanaf 19 december 2020 de verkoop of verhuur van stikstofrechten van veehouderijbedrijven mogelijk. In september 2020 is er in Provinciale Staten een motie vreemd aangenomen om: Alles in het werk te stellen om te voorkomen dat er ongewenste handel met stikstofruimte ontstaat, die niet past bij gedragen afspraken binnen de gebiedsprocessen in Fryslân. De ChristenUnie en het CDA willen weten hoe dit in het nieuwe beleid is uitgewerkt. In de brief van het college van 15 december jl. met kenmerk: 01801492 lezen wij meer over de waarborgen, hierover hebben wij de volgende vragen:

Vraag 1:
Hoe zit het met de meldingsverplichting van de transacties?

Antwoord vraag 1:

Het vooraf melden aan de provincies in geval van extern salderen is bedoeld voor het realiseren van vroegtijdig inzicht bij provincies, zodat zij niet verrast worden. Het gaat hier niet om een meldplicht in die zin dat hieraan juridische consequenties worden verbonden, maar een verzoek aan initiatiefnemers om voornemens om gebruik te maken van het instrument extern salderen bij het bevoegd gezag te melden. Provincies kunnen deze informatie gebruiken om - mede in het licht van de gebiedsgerichte aanpak - waar nodig met een initiatiefnemer in overleg te gaan over de aankoop, bijvoorbeeld om af te stemmen over beheermaatregelen tegen verloedering en leegstand, mogelijkheden voor het samen optrekken van initiatieven (win-win situaties) of wanneer een voorgenomen aankoop (ook) nodig is voor natuurdoelstellingen.

Vraag 2:

Indien het geen verplichting is, hoe kun je dat dan waarborgen?

Antwoord vraag 2:

Het belang voor de initiatiefnemer zit in een vlotte afhandeling van de vergunningaanvraag. Wanneer een melding vooraf daarin een bijdrage levert zal een aanvrager genegen zijn om een voornemen tot extern salderen vooraf te melden. Uiteraard dient een initiatiefnemer op het moment van indiening van de aanvraag tot een vergunning te allen tijde inzicht te geven in de benodigde stikstofruimte die via extern salderen wordt verkregen.

Opgemerkt wordt dat afspraken tussen saldogever en saldonemer over extern salderen vallen onder het privaatrecht. Zolang de voorgenomen transactie op basis van de Wet natuurbescherming houdbare vergunningen opleveren hebben de bevoegde gezagen geen rechtsmiddelen om deze transacties tegen te gaan.

Vraag 3:

Hoe en op welke wijze worden wij als PS op de hoogte gehouden van de maandelijkse monitoring?

Antwoord vraag 3:

PS worden via de reguliere managementrapportages op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen rondom stikstof.

Vraag 4:

Hoe snel kan er gestuurd worden op het Hand-aan-de-kraan principe?

Antwoord vraag 4:

Dit kan binnen 2-3 weken. Het gaat dan namelijk om aanpassing van de beleidsregels voor intern en extern salderen en die bevoegdheid rust bij GS.

Vraag 5:

Hoe ziet het Regionaal Stikstof Registratie Systeem (RSRS) eruit?

Antwoord vraag 5:

Het RSRS wordt – evenals het landelijke stikstofregistratiesysteem (SSRS) - een toepassing/module binnen AERIUS Register. Het RSRS vloeit voort uit de wens om op provinciaal niveau te kunnen sturen op economische en maatschappelijke ontwikkelingen door stikstofdepositieruimte te creëren en zelf invulling te kunnen geven aan de uitgiftedoelen. Het RSRS heeft als doel de door de provincie vrijgemaakte ruimte (ruimte die vrijkomt bij het treffen van mitigerende maatregelen) en in de provincie vrijgevallen ruimte (ruimte die overblijft bij extern salderen) te kunnen registreren. Beide 'vangsten' zijn gericht op her-uitgifte van die ruimte aan trajecten van provincies: zo kunnen provincies economische ontwikkeling mogelijk maken.

De functionaliteit die daarvoor nodig is, is tweeledig: enerzijds een technisch systeem dat het vangen en uitgeven van ruimte mogelijk kan maken en anderzijds een juridische grondslag om dat ook te kunnen doen.

Omdat stikstof zich niet aan (provincie)grenzen houdt, vereist dit bestuurlijke spelregels over hoe de onderling samen te werken en op welke aspecten ruimte te laten voor en maatwerk per provincies. De gezamenlijke, landelijk dekkende stikstofdepositiebank wordt ontwikkeld tegen een nog continu schuivende technische, juridische en bestuurlijke achtergrond.

Vraag 6:

Waarom is er gekozen voor een regionaal systeem voor Fryslân en niet voor het landelijk Stikstofregistratiesysteem (SSRS)?

Antwoord vraag 6:

Zie het antwoord op vraag 5: beide registratiesystemen zijn een toepassing binnen AERIUS Register.

Het landelijke SSRS is per ministeriële regeling ingesteld en bevat een afgebakende set aan maatregelen (snelheidsverlaging, deel opbrengst warme sanering) en een afgebakende set aan doelen (woningbouw en mirt). Het SSRS is zo ingesteld (juridisch) dat dit niet open staat voor extra andere vulling noch aanvullende uitgifte. Het SSRS was dus in z'n ontwerp een zgn. 'one-time-fix'. De Rijksoverheid heeft vooralsnog geen voornemens om het SSRS breder open te stellen. Bovendien geldt dat voor het SSRS doorontwikkeling van de toepassing nodig is. Te denken valt aan een betere registratie met een soort 'track and trace' t.b.v. juridische houdbaarheid. Dat heeft een technische component in zich maar vooral een juridische/bestuurlijke component die nog moet worden uitgewerkt.

Vraag 7:

Hoe voorkomt het college dat er transacties dubbel geregistreerd worden?

Antwoord vraag 7:

Dit moet in de doorontwikkeling bestuurlijk juridisch en technisch nog worden uitgewerkt.

Vraag 8:

Wat heeft het voor zin om de stikstofrechten te verleasen als de landelijke wetgeving de bouwfase vrijstelt van vergunningsplicht?

Antwoord vraag 8:

Ten eerste omdat de vrijstelling op dit moment nog niet vastligt. Het Wetsvoorstel stikstofreductie en natuurbeheer introduceert in de Wet natuurbescherming een partiële vrijstelling van de Natura 2000-vergunningplicht. De in de wet opgenomen gedeeltelijke vrijstelling geldt voor de gevolgen van stikstofdepositie afkomstig van activiteiten in de bouwsector die bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) worden aangewezen. Het voorstel voor de AMvB ligt voor (internet)consultatie voor tussen 4 december 2020 en 24 januari 2021. Pas na inwerkingtreding van de AMvB kan hieraan toepassing worden gegeven.

Duidelijk is wel dat de vrijstelling ziet op tijdelijke activiteiten in de bouwsector. Er kunnen zich buiten de bouwsector ook activiteiten voordoen met tijdelijke stikstofeffecten. Voor deze projecten kan het verleasen een instrument zijn om vergunningverlening mogelijk te maken.

Bovendien blijkt uit jurisprudentie dat de bouwfase en de gebruiksfase als één project moeten worden beschouwd en dus de emissies cumulatief beoordeeld moeten worden. Het is daarmee op dit moment nog onduidelijk of projecten die zowel stikstofeffecten hebben in de bouwfase (aanlegfase) als de gebruiksfase wel gebruik kunnen maken van de partiële vrijstelling voor de bouwfase.

Vraag 9:

Wordt er bij verleasen ook afgeroomd?

Antwoord vraag 9:

Ja, gedurende de leaseperiode wordt afgeroomd. Wanneer deze periode is verstreken keren alle rechten terug naar de saldogever.

Vraag 10:

Hoe vindt de communicatie plaats met de Friese veehouders, bouw, industrie etc.?

Antwoord vraag 10:

Door op regelmatige basis bijeenkomsten te organiseren wordt informatie over het RSRS / stikstofdepositiebank gedeeld met de stakeholders in de provincie (de zgn. Brede Dialoog-sessies).

Vraag 11:

Wie bepaalt of er extern gesaldeerd mag worden en zit daar een kader bij? Bijv. grote industrieën buiten de provincie mogen max. x stikstofruimte uit de provincie Fryslân gebruiken.

Antwoord vraag 11:

Het bevoegd gezag van de saldo ontvangende partij bepaalt of er extern gesaldeerd mag worden. Het kader wordt gevormd door de Wet natuurbescherming en de daarop gebaseerde beleidsregels voor intern en extern salderen.

Vraag 12:

Waarom is er niet gekozen voor gefaseerd invoeren van extern salderen en verleasen?

Antwoord vraag 12:

In feite wordt er al gekozen voor een gefaseerde invoer van het extern salderen, want het extern salderen staat al sinds 1 februari 2020 open voor bedrijven die niet beschikken over dier- en fosfaatrechten en sinds 19 december staat het extern salderen open voor alle bedrijven. Met het gefaseerd openstellen van het extern salderen en verleasen zoals beschreven in de brief van 15 december 2020 wordt bedoeld:

1. Per december 2020 het extern salderen voor bedrijven die beschikken over dier- en fosfaatrechten openstellen en wachten met het openstellen van het verleasen.
2. Per december 2020 het verleasen toestaan en het extern salderen met bedrijven die beschikken over dier- en fosfaatrechten uitstellen.

Van variant 1 is gelet op de bestuurlijke overeenstemming in IPO-verband afgezien. Met name voor de provincies met een grote bouwopgave kan het verleasen een geschikt instrument om vergunningen te kunnen verlenen, maar ook het georganiseerde bedrijfsleven in Fryslân heeft gewezen op het belang van het verleasen.

Dit instrument is met name geschikt voor toepassing op de korte termijn, zolang er nog geen oplossing is voor deze tijdelijke deposities. U merkt dat ook op onder vraag 8. Gelet op het belang voor de korte termijn is besloten het verleasen niet uit te stellen.

Het college heeft niet gekozen voor variant 2 omdat extern salderen één van de weinige instrumenten is om op de korte termijn economische ontwikkelingen te kunnen vergunnen. Bovendien is in PAS-uitspraak van de RvS expliciet uitgesproken dat extern salderen weer tot de mogelijkheden behoort, mits wordt voldaan aan de daarvoor in de jurisprudentie gestelde eisen. In de jurisprudentie is nooit noodzakelijk geacht dat ook dier- of fosfaatrechten worden ingenomen, en dus is er gelet daarop uit juridisch oogpunt geen reden om thans af te zien van openstelling van het extern salderen voor bedrijven die beschikken over productierechte. Bovendien was het extern salderen met bedrijven die beschikken over dier- en fosfaatrechten reeds opengesteld in de omliggende provincies Groningen, Overijssel en Flevoland. Dit betekende dat bedrijven uit andere provincies wel rechten van Friese bedrijven konden kopen, maar dat Friese bedrijven die nieuwe economische ontwikkelingen met stikstof wilden realiseren niet konden profiteren van het instrument extern salderen.

Deze variant stond daarmee haaks op de motie die op 23 september 2020 door PS is aangenomen en waarin u het college oproept om alles in het werk te stellen om te voorkomen dat er ongewenste handel met stikstofruimte ontstaat.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, voorzitter

R.E. Bouius - Riemersma, MBA MCM, secretaris